

Tarpusavio supratimo memorandumas siekiant užtikrinti grynujų pinigų prieinamumą Lietuvoje

Vilnius

2021 m. birželio 21 d.

Lietuvos bankas, kurio misija – kurti naudą visuomenei siekiant patikimos finansų sistemos ir tvarios ekonomikos plėtros, būdamas Eurosistemos dalimi, dalyvauja priimant sprendimus dėl euro zonos grynujų pinigų politikos ir juos įgyvendina. Lietuvos bankas, siekdamas veikti tvariai ir socialiai atsakingai ir užtikrinti viešąjį interesą – sukurti subalansuotą grynujų pinigų prieinamumo sistemą, tarpininkauja dialoge su visomis suinteresuotomis šalimis.

Lietuvos bankų asociacija – didžiausius finansų rinkos dalyvius vienijanti organizacija, siekianti skatinti dialogą laikantis sąžiningos konkurencijos taisyklių ir jį moderuoti.

Toliau nurodyti finansų rinkos dalyviai, savanoriškai palaikydami siekį rasti optimalų sprendimą dėl viešąjį interesą atitinkančio grynujų pinigų prieinamumo užtikrinimo ir suprasdami, kad gryniesiems pinigams vis dar yra svarbi atsiskaitymo priemonė, susitaria sudaryti šį Tarpusavio supratimo memorandumą (toliau – Memorandumas) siekdami toliau nurodyto tikslo:

Luminor Bank AS, veikiantis per Luminor Bank AS Lietuvos skyrių

AB SEB bankas

„Swedbank“, AB

AB Šiaulių bankas

Lietuvos centrinė kredito unija

AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas

Revolut Payments UAB

atsižvelgdami į tai, kad:

- viena iš pagrindinių Eurosistemos pareigų yra užtikrinti nenutrūkstamą grynujų pinigų pasiūlą ir sudaryti sąlygas fiziniams ir juridiniams asmenims vykdyti mokėjimus grynaisiais pinigais;
- eurų banknotai ir monetos yra teisėta mokėjimo priemonė euro zonoje, o gryniesiems pinigams yra vienintelė viešųjų pinigų forma, prieinama tiesiogiai visiems asmenims;
- nepaisant laipsniško mažėjimo, prekybos ir paslaugų vietose atsiskaitymai grynaisiais pinigais Lietuvoje vis dar yra reikšmingas mokėjimo būdas;

sudaro šį Memorandumą dėl Lietuvos banko ir Luminor Bank AS, veikiančio per Luminor Bank AS Lietuvos skyrių, AB SEB banko, „Swedbank“, AB, AB Šiaulių banko, Lietuvos centrinės kredito unijos, AS „Citadele banka“ Lietuvos filialo, Revolut

Payments UAB ir Lietuvos bankų asociacijos (toliau kartu – Šalys, o atskirai – Šalis, Memorandume dalyvaujantys finansų rinkos dalyviai kartu – Memorandumo dalyviai, o atskirai – Memorandumo dalyvis) bendradarbiavimo siekiant Memorandumo tikslo.

I. Memorandumo tikslas

1. Memorandumo tikslas – užtikrinti pakankamą grynujų pinigų prieinamumą gyventojams Lietuvos Respublikos teritorijoje, nustatant minimalius grynujų pinigų išėmimo iš mokėjimų sąskaitų paslaugų (toliau – grynujų pinigų paslaugos) prieinamumo kriterijus.

II. Šalių bendradarbiavimo principai

2. Šalys bendradarbiauja ir įsipareigoja:
 - 2.1. gerbti kitų Šalių interesus, sąžiningos konkurencijos taisykles, pamatinius finansų rinkos veikimo ir reguliavimo principus, tokius kaip skaidrumas, vienodos veiklos sąlygos ir kt.;
 - 2.2. veikti skaidriai, sąžiningai ir atsakingai bei užtikrinti, kad informacija ir žiniomis būtų keičiamasi laiku;
 - 2.3. veikti pagal Konkurencijos įstatyme numatytas taisykles, o esant abejonių, siekti gauti konsultacijas iš Konkurencijos tarybos;
 - 2.4. laiku identifikuoti ir atvirai dalytis kilusiomis problemomis, kad būtų galima rasti Šalims tinkamus ir tvarius sprendimus.

III. Šalių įsipareigojimai

3. Siekdami įgyvendinti Memorandumo tikslą, Memorandumo dalyviai – *Luminor Bank AS, veikiantis per Luminor Bank AS Lietuvos skyrių, AB SEB bankas, „Swedbank“, AB, AB Šiaulių bankas, Lietuvos centrinė kredito unija, AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas, Revolut Payments UAB* – įsipareigoja užtikrinti:
 - 3.1. kad visų Memorandumo dalyvių bankomatų (nurodytų priede) skaičius nebūtų mažinamas. Bankomatų skaičiaus mažinimas galimas tik vienu iš šių atvejų: i) jei nebus pažeistas 3.2 papunktyje numatytas grynujų pinigų paslaugų prieinamumo kriterijus; ii) jei bankomatai yra sujungti į bendrą tinklą arba nesujungti, bet užtikrina kliento galimybę išsigryninti pinigus tokiomis pačiomis sąlygomis kaip savo banko bankomate arba jei tinklo sujungimo galimybė nurodyta priede; iii) bankomatų skaičius yra mažinamas mažinant to paties Memorandumo dalyvio bankomatų skaičių viename pastate;
 - 3.2. grynujų pinigų prieinamumą, kuris suprantamas kaip bent vienos grynujų pinigų išgryninimo vietos (bankomato ar kito sprendimo, pasitelkto pagal Memorandumo 4 punktą, veiklos) pasiekiamumas: i) 20 kilometrų atstumu realiu keliu nuo gyventojų deklaruotos gyvenamosios vietos Lietuvos Respublikos teritorijoje ne

- mažiau kaip 99 proc. gyventojų arba ii) 10 kilometrų atstumu realiu keliu ne mažiau kaip 90 proc. gyventojų;
- 3.3. gyvenamosiose vietovėse, kuriose gyventojų skaičius viršija 2000, grynųjų pinigų prieinamumas užtikrinamas bankomatu, išskyrus tokius atvejus, kai nuo jų centro iki 10 kilometrų atstumu realiu keliu yra prieinamas bankomatas;
 - 3.4. kad gyvenamosiose vietovėse, turinčiose ne daugiau kaip 4000 gyventojų, bendrai tokiose gyvenamosiose vietovėse bus užtikrinta ne mažiau kaip 100 grynųjų pinigų paslaugų vietų papildomose vietose, iš kurių bent 50 būtų bankomatai;
 - 3.5. aukščiau 3.2–3.4 papunkčiuose paminėti įsipareigojimai dėl grynųjų pinigų paslaugų vietų įrengimo įgyvendinami vienu iš šių būdų: i) įrengiant bankomatą arba ii) pasitelkiant kitus sprendimus, kurie atitinka 4 punkte nurodytus kriterijus. Jeigu nėra galimybės įrengti bankomato ar pasitelkti partnerio, tariamasi su Lietuvos banku;
 - 3.6. kad bankomatai būtų aprūpinami ir smulkaus nominalo (10, 20 ar 50 eurų) banknotais;
 - 3.7. kad Memorandumo dalyvių bankomatų aktyvaus veikimo laikas būtų užtikrintas mažiausiai 12 val. per parą laikotarpiu nuo 6.00 iki 24.00 val. arba, jei bankomatas įrengtas uždaroje viešojoje erdvėje, – tuo metu, kai tokia viešoji erdvė yra prieinama visuomenei. Į šiame punkte nustatytą aktyvaus veikimo laiką įskaičiuojamas: i) bankomatų ir susijusios įrangos bei ryšių gedimo laikas, kurių pašalinimo veiksmų Memorandumo dalyvis imasi įprasta standartine tvarka ir terminais, ii) laikas, kai bankomate trūksta grynųjų pinigų, jei Memorandumo dalyvis užsako pinigų papildymą įprasta standartine tvarka ir terminais;
 - 3.8. kad būtų užtikrintas Lietuvos banko informavimas apie planuojamus reikšmingus bankomatų tinklo pakeitimus (planuojamus naujai įrengti ar išmontuoti bankomatus, nurodant jų adresus, taip pat datą, nuo kurios numatomi bankomatų tinklo pakeitimai) per tris darbo dienas nuo tokių sprendimų priėmimo, taip pat apie reikšmingus bankomatų gedimus. Reikšmingu gedimu laikomas toks, kuris, tikėtina, gali sutrikdyti bankomato veikimą savaitei ar ilgiau. Informacija siunčiama elektroninio pašto adresu info@lb.lt.
4. Siekiant įgyvendinti 3.2 ir 3.4 papunkčiuose nustatytus prieinamumo kriterijus, gali būti pasitelkiami kiti sprendimai (pvz., tretieji asmenys – partneriai), užtikrinantys grynųjų pinigų prieinamumo paslaugas Memorandumo dalyvių mokėjimo kortelėmis ir nereikalaujantys iš gyventojų būtinybės turėti galimybę naudotis interneto ryšio paslaugomis ar įsigyti prekę ar paslaugą, jeigu Memorandumo dalyviai užtikrina, kad grynųjų pinigų paslaugos būtų teikiamos pagal 3.7 papunktyje bankomatams nustatytus kriterijus, užtikrinama pakankama grynųjų pinigų pasiūla grynųjų pinigų paslaugų teikimo vietoje ir siekiama, kad ir kitos grynųjų pinigų išėmimo sąlygos būtų vienodos arba artimos Memorandumo dalyvio grynųjų pinigų išėmimo paslaugų, teikiamų per bankomatus, sąlygoms.
 5. Memorandumo dalyviai informaciją apie grynųjų pinigų paslaugų teikimo vietas, kuriose paslaugos teikiamos pasitelkus kitus sprendimus, atitinkančius 4 punkte nurodytus kriterijus, teikia Lietuvos bankui 3.8 papunktyje nustatyta tvarka.
 6. Visi kiti finansų rinkos dalyviai, kurie teikia Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 5 straipsnyje nurodytas paslaugas, susijusias su grynaisiais pinigais ir (arba) mokėjimo kortelių leidyba, turi teisę prisijungti prie šio Memorandumo pagrįstomis sąlygomis ir tai laikytina skatintina praktika.
 7. Lietuvos bankas įsipareigoja:

- 7.1. suteikti Memorandumo dalyviams galimybę gauti reikalingą kiekį grynujų pinigų pagal jų ir Lietuvos banko sudarytus susitarimus dėl grynujų pinigų operacijų su Lietuvos banku;
- 7.2. Lietuvos banko interneto svetainėje pateikti Lietuvos žemėlapi, kuriame nurodoma informacija apie grynujų pinigų paslaugų teikimo vietas. Tokia informacija periodiškai atnaujinama kas ketvirtį, iki kito ketvirčio pirmo mėnesio 15 dienos;
- 7.3. stebėti, kaip vykdomi Memorandumo 3 ir 4 punktuose nustatyti kriterijai, ir konsultuoti Šalis dėl jų praktinio įgyvendinimo;
- 7.4. kartą per metus Lietuvos banko interneto svetainėje skelbti apibendrintą informaciją (apžvalgą) apie grynujų pinigų prieinamumą;
- 7.5. dalyvauti diskusijose su Konkurencijos taryba, siekiant įgyvendinti Memorandumo nuostatas;
- 7.6. imtis pagal kompetenciją priemonių, kad nebūtų sukurtos rinką iškraipiančios sąlygos ir būtų užtikrintas subalansuotas teisinis reguliavimas.
8. Šalys įsipareigoja kartą per metus konsultuotis dėl Memorandumu nustatytų kriterijų ir visapusiškai skatinti kitus finansų rinkos dalyvius prisijungti pagrįstomis sąlygomis prie šio Memorandumo. Atsižvelgiant į esamą rinkos situaciją ir kitas aplinkybes, įskaitant naujus Memorandumo dalyvius, Memorandumu nustatyti įsipareigojimai gali būti peržiūrėti ir pakeisti visų Šalių susitarimu.
9. Kiekviena Šalis įsipareigoja informuoti kitas Šalis apie visus jai žinomus faktus ar aplinkybes, galinčias pakenkti Memorandumo tikslų įgyvendinimui.

IV. Baigiamosios nuostatos

10. Memorandumas įsigalioja jo pasirašymo dieną. Memorandumo 3.2–3.4 papunkčiuose nurodyti susitarimai įgyvendinami ne vėliau kaip 2022 m. liepos 1 d.
11. Lietuvos bankas pasirašytą Memorandumą paskelbia savo interneto svetainėje per 1 darbo dieną nuo jo pasirašymo. Memorandumo pakeitimai ir papildymai daromi raštu ir įsigalioja juos pasirašius Šalims, Lietuvos bankas juos paskelbia savo interneto svetainėje per 1 darbo dieną nuo jų pasirašymo.
12. Visus kylančius klausimus ir ginčus, susijusius su Memorandumo įgyvendinimu, Šalys sprendžia derybų būdu.
13. Šalys susitaria ir pripažįsta, kad Memorandumas sudaromas esant iki galo neišanalizuotoms aplinkybėms bei galimybėms, dėl ko jo sudarymo momentu sudėtinga įvertinti jame nustatytų priemonių veiksmingumą ir įgyvendinimo galimybes, todėl Memorandumo dalyviai susitaria, kad nedelsdami kartu bendradarbiaus teikdami Lietuvos bankui informaciją, kuri bus naudojama studijai apie įdiegtų priemonių veiksmingumą atlikti. Šalių pateikta komercinė informacija gali būti naudojama tik studijai atlikti ir negali būti atskleista jokioms kitoms šalims ir (ar) tretiesiems asmenims, išskyrus įstatymuose numatytus atvejus, ir gali būti naudojama tik apibendrinta forma. Šalys susitaria, kad atliekant studiją surinktų duomenų ir apibendrintų išvadų pagrindu diskutuos ir kartu spręs dėl tolesnių veiksmų, skirtų grynujų pinigų prieinamumo klausimams spręsti, ir vertins Memorandumo peržiūros poreikį, o prireikus inicijuos reikalingus pakeitimus.
14. Šalis turi teisę vienašališkai pasitraukti iš Memorandumo, apie tai raštu iš anksto įspėjusi kitas Šalis, vienu iš šių atvejų: i) įspėjusi ne vėliau kaip prieš 60 kalendorinių dienų, jei kitos Šalys nevykdo savo įsipareigojimų pagal Memorandumą, arba ii)

įspėjusi ne vėliau kaip prieš 60 kalendorinių dienų, jeigu dėl kitų priežasčių Memorandumas tampa neįgyvendamas, arba iii) įspėjusi ne mažiau kaip prieš 6 mėnesius.

15. Šalys pripažįsta, kad galutiniam Memorandumo sąlygų įgyvendinimui bus reikalingi konkretūs susitarimai dėl komercinių sąlygų tarp Memorandumo dalyvių bei trečiųjų šalių, todėl Šalys supranta, jog šie susitarimai turi būti įgyvendinti tik laikantis Konkurencijos įstatymo nuostatų ir jei tam neprieštarauja Konkurencijos taryba.
16. Memorandumas pasirašomas kvalifikuotu elektroniniu parašu.

Šalių parašai:

Lietuvos bankas

Lietuvos bankų asociacija

Luminor Bank AS, veikiantis per Luminor Bank AS Lietuvos skyrių

AB SEB bankas

„Swedbank“, AB

AB Šiaulių bankas

Lietuvos centrinė kredito unija

AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas

Revolut Payments UAB

2021 m. birželio 21 d.

Tarpusavio supratimo memorandumo
siekiant užtikrinti grynųjų pinigų prieinamumą Lietuvoje

Priedas

Memorandume dalyvaujančių finansų rinkos dalyvių bankomatų skaičius Lietuvoje
2021 m. birželio 9 d.

Eil. nr.	Miestas, gyvenvietė	„Swedbank“, AB	AB SEB bankas	AB Šiaulių bankas /AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas/LCKU (Medus)*	Luminor Bank AS Lietuvos skyrius*	AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas	Iš viso:
1.	Akademija (Kauno raj.)		1				1
2.	Akademija (Kėdainių raj.)		1				1
3.	Akmenė	1					1
4.	Alytus	10	8	4	3 (1)		25 (1)
5.	Anykščiai	3	2	1	1		7
6.	Ariogala	1					1
7.	Baisogala			1			1
8.	Birštonas	1		1			2
9.	Biržai	3	3	1	1		8
10.	Didžioji Riešė	1	1		1		3
11.	Druskininkai	5	2	3 (1)	1		11 (1)
12.	Dūkštynos km.		2				2
13.	Dusetos	1					1
14.	Eišiškės				1		1
15.	Elektrėnai	3	1	1	1		6
16.	Gargždai	3	3	1	2		9
17.	Garliava	1	1	1	1		4
18.	Ginkūnai		1				1
19.	Grigiškės	1	1				2
20.	Ignalina	3	1		1		5
21.	Jonava	4	6	1	3		14
22.	Joniškis	3	1	1 (1)	2		7 (1)
23.	Jurbarkas	3		1	2		6
24.	Kaišiadorys	3	4	1 (1)	2		10 (1)
25.	Kalvarija	2			1		3

26.	Karmélava		1	1	1 (1)		3 (1)
27.	Kaunas	51	45	20 (2)	27 (7)	1	145 (9)
28.	Kazlų Rūda	1	1				2
29.	Kėdainiai	6	5	2	3 (1)		16 (1)
30.	Kelmė	4		1 (1)	2		7 (1)
31.	Kybartai	1			1		2
32.	Klaipėda	30	21	15 (2)	13 (4)	1	80 (6)
33.	Krekenava	1					1
34.	Kretinga	3	4	1	2		10
35.	Kupiškis	3	1	1	1		6
36.	Kuršėnai	2	1	2	1		6
37.	Lazdijai	2			2		4
38.	Lentvaris	2	1		1		4
39.	Marijampolė	8	8	2	3		21
40.	Mažeikiai	6	7	2 (1)	3		18 (1)
41.	Molėtai	3	2		1		6
42.	Naujoji Akmenė	2	1		1		4
43.	Naujoji Vilnia		2				2
44.	Nemenčinė	1	1				2
45.	Nida	1	1	1			3
46.	Pabradė	1	1		1		3
47.	Pagėgiai	1		1			2
48.	Pakruojis	2			2		4
49.	Palanga	5	3	3	3 (1)		14 (1)
50.	Panevėžys	19	16	5	5 (3)	1	46 (3)
51.	Pasvalys	3	1		2		6
52.	Plungė	4	4	2	2		12
53.	Priekulė	1					1
54.	Prienai	3	1	1	2 (1)		7 (1)
55.	Radviliškis	3	1	1	2		7
56.	Ramučiai	1					1
57.	Raseiniai	4	2	1	2		9
58.	Rietavas	2					2
59.	Ringaudai	1					1
60.	Rokiškio raj.		1				1
61.	Rokiškis	4	2	1	1		8
62.	Rudamina		1				1
63.	Rukla		1				1
64.	Salantai	1					1
65.	Seda	1					1
66.	Škaudvilė		1				1
67.	Skuodas	2		1	2		5
68.	Šakiai	3			2		5
69.	Šalčininkai	3			2		5
70.	Šeduva	1					1

71.	Šiauliai	21	10	12	6 (2)	1	50 (2)
72.	Šilalė	3			2 (1)		5 (1)
73.	Šilutė	4	2	2	3 (1)		11 (1)
74.	Širvintos	2	1		2		5
75.	Švenčionėliai	1			1		2
76.	Švenčionys	2		1	1		4
77.	Šventoji		1				1
78.	Tauragė	3	4	2	3 (1)		12 (1)
79.	Telšiai	4	4	2 (1)	3 (1)		13 (2)
80.	Tytuvėnai	1					1
81.	Trakai	2	2	1	1		6
82.	Trakų Vokė		1		1		2
83.	Ukmergė	4	3	1	3		11
84.	Ukmergės raj.			1			1
85.	Utena	6	8	2 (1)	2		18 (1)
86.	Varėna	3	1	1	1		6
87.	Varniai	1					1
88.	Veisiejai	1					1
89.	Venta	1					1
90.	Vievis	1			1		2
91.	Vilkaviškis	4	1	1	3		9
92.	Vilkija	1			1		2
93.	Vilnius	84	84	43 (5)	36 (9)	1	248 (14)
94.	Visaginas	4	2	2	1		9
95.	Zarasai	2	1		1		4
96.	Žagarė	1					1
	IŠ VISO	400	301	153 (16)	185 (34)	5	1044 (50)

* Skliausteliuose pažymėta, kiek bankomatų konkrečioje vietoje planuojama uždaryti dėl Memorandumo dalyvių susijungimo į bendrą bankomatų tinklą.